

Aprobat în ședința Guvernului din _____ 2025

Decizia protocolară nr. _____/2025

Proiect

LEGE

pentru modificarea articolului 108 din Codul familiei nr. 1316/2000

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Articolul 108 din Codul familiei nr. 1316/2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 47-48, art. 210), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„**Articolul 108.** Cuantumul pensiei de întreținere stabilită într-o sumă bănească fixă

(1) Pensia de întreținere stabilită de instanța judecătorească într-o sumă bănească fixă constituie cel puțin 50% din cuantumul mediei anuale a minimumului de existență, calculat pentru categoria de populație corespunzătoare pentru anul precedent de către Biroul Național de Statistică.

(2) Pensia de întreținere stabilită într-o sumă bănească fixă se achită în anii următori corespunzător creșterii procentuale a mediei anuale a minimumului de existență, calculat de Biroul Național de Statistică, fără a fi necesară pronunțarea unei noi hotărâri în acest sens. În cazul în care debitorul are restanțe la plata pensiei de întreținere, plata se va face conform valorii minimumului de existență aplicabile la momentul efectuării acesteia.

(3) Hotărârea instanței judecătorești prin care s-a stabilit pensia de întreținere într-o sumă bănească fixă reprezintă un titlu executoriu. În cazul în care debitorul întreținerii nu efectuează plata pensiei în cuantumul stabilit, creditorul se poate adresa executorului judecătoresc din raza teritorială în care domiciliază debitorul pentru executarea silită a hotărârii.”

Art. II. – Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea termenului de o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Pensiile de întreținere stabilite într-o sumă bănească fixă până la intrarea în vigoare a prezentei legi vor fi ajustate corespunzător creșterii procentuale a valorii mediei anuale a minimumului de existență, calculat de Biroul Național de Statistică. Restanțele la plata pensiei de întreținere acumulate până la data intrării în vigoare a prezentei legi nu se supun ajustării.

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de lege pentru modificarea
articolului 108 din Codul familiei al Republicii Moldova nr. 1316/2000

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de lege a fost elaborat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

La 15 noiembrie 2024, Curtea Constituțională a examinat [sesizarea nr. 239g](#) privind excepția de neconstituționalitate a unui text din articolul 108 din *Codul familiei* (omisiunea de a indexa pensia de întreținere stabilită sub forma unei sume fixe). Prin [hotărârea nr. 23 din 15 noiembrie 2024](#), Curtea a admis excepția și a declarat neconstituțională omisiunea legislativă dedusă din prevederile articolului 108 din *Codul familiei* de a reglementa un mecanism de indexare a pensiei de întreținere a copilului stabilită în sumă fixă. Până la reglementarea unui mecanism de către Parlament, Curtea a decis ca pensia de întreținere a copilului stabilită în formă fixă se va indexa potrivit mecanismului de indexare stabilit pentru pensiile din sistemul public reglementat de articolul 13 alin. (2) din *Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998*.

Totodată, Curtea i-a solicitat Parlamentului, printr-o adresă, să modifice legislația relevantă în conformitate cu raționamentele hotărârii sus-menționate.

Astfel, pentru a da efect hotărârii Curții și a da curs adresei formulate, este necesar de modificat cadrul legal în partea ce ține de indexarea pensiei de întreținere stabilită într-o sumă bănească fixă, prin introducerea unui mecanism.

Mai mult, notăm că potrivit acțiunii nr. 5 din Planul privind implementarea *Programului național pentru protecția copilului pentru anii 2022-2026*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 347/2022* și a acțiunii nr. 32 din Capitolul 24. Justiție, libertate și securitate al *Planului național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 829/2023*, statul va adera la *Convenția privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate pentru copii și alți membri ai familiei, încheiată la 23 noiembrie 2007*. Acest tratat vine să instituie rigori și obligații pozitive pentru stat în materie de obligații de întreținere, asigurând o protecție a copilului echivalentă celei oferite de statele membre ale Uniunii Europene.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Autorul excepției de neconstituționalitate menționată mai sus a susținut că există o omisiune de a reglementa cazurile și modul de indexare a pensiei de întreținere stabilită sub forma unei sume fixe. Lipsa acestui mecanism de indexare a pensiei reprezintă o ingerință gravă în drepturile copilului. Autorul a mai menționat că omisiunea menționată încalcă drepturile copilului, deoarece pensia de întreținere nu constituie un privilegiu personal al părintelui cu care locuiește copilul, ci o protecție materială a copilului din partea părintelui care locuiește separat.

În prezent, nu există un cadru legal care să reglementeze modul de indexare a pensiilor pentru întreținerea copiilor stabilite printr-o hotărâre judecătorească sub forma unei sume fixe.

Această omisiune de reglementare face ca pensia de întreținere a copilului în sumă fixă să rămână aceeași, iar peste ani valoarea acesteia să nu corespundă realităților economice și cerințelor de întreținere a copiilor.

Lipsa acestui mecanism de indexare ar suprasolicita și mai mult agenda instanțelor judecătorești cu cereri de chemare în judecată despre modificarea cuantumului pensiei de întreținere pentru copil, în situația în care există deja o hotărâre judecătorească cu privire la încasarea pensiei de întreținere. De asemenea, inițierea unei noi proceduri presupune timp și cheltuieli financiare suplimentare (de exemplu: onorariul unui avocat, cheltuieli legate de judecată etc.) pentru reclamantul care depune o astfel de cerere.

Scopul legii constă în ocrotirea drepturilor copiilor în situația în care părinții locuiesc separat, iar scopul indexării stabilite de articolul 108 din *Codul familiei* reprezintă o actualizare periodică a mărimii pensiilor de întreținere stabilite de instanța de judecată care să corespundă cerințelor și realităților economice.

Curtea Constituțională în hotărârea sa nr. 23 din 15 octombrie 2024 a notat existența unor studii publicate de Biroul Național de Statistică. În acest sens, în studiul publicat la 30 mai 2023 se menționează că în ultimii cinci ani mărimea minimului de existență pentru copii a crescut cu 42,0%.

Astfel, valoarea minimului de existență în anul 2022 a constituit în total pentru copii - 2558,3 lei, inclusiv 1008,9 lei pentru copiii de până la 1 an, 2197,3 lei pentru copiii în vârstă de 1-6 ani și 2888,6 lei pentru cei cu vârsta de 7-17 ani. De asemenea, în studiul publicat la 30 mai 2024 de Biroul Național de Statistică se menționează că în ultimii cinci ani mărimea minimului de existență pentru copii a crescut cu 46,5%. Astfel, valoarea minimului de existență în anul 2023 a constituit în total pentru copii - 2822,1 lei, inclusiv 1110,1 lei pentru copiii de până la 1 an, 2403,1 lei pentru copiii în vârstă de 1-6 ani și 3165,1 lei pentru cei cu vârsta de 7-17 ani.

Curtea a conchis că omisiunea legislativă dedusă din articolul 108 din *Codul familiei* contravine articolului 48 coroborat cu articolele 4 și 23 din *Constituție* în partea în care nu reglementează un mecanism de indexare a pensiei de întreținere pentru copil, stabilită sub forma unei sume fixe.

În baza celor menționate mai sus, în scopul instituirii unui mecanism în sensul raționamentelor Curții, a fost realizat un studiu comparat cu alte state ale Uniunii Europene care prevăd asemenea indexări, fără a impune necesitatea intentării unei noi proceduri judiciare, după cum urmează.

În [Belgia](#), articolul din 203quater din Codul civil stabilește că contribuția de întreținere stabilită fie prin hotărâre judecătorească, fie prin convenție, este adaptată de plin drept la fluctuațiile indicelui prețurilor de consum. Această contribuție de bază este legată de indicele prețurilor de consum din luna anterioară lunii în care se pronunță hotărârea care stabilește contribuția fiecăruia dintre tată și mamă, cu excepția cazului în care instanța decide altfel. La fiecare douăsprezece luni, cuantumul contribuției este ajustat de plin drept în funcție de creșterea sau scăderea indicelui prețurilor de consum pentru luna corespunzătoare. Această ajustare se aplică contribuției de la data scadenței care urmează publicării în Monitorul belgian a noului indice care urmează să fie luat în considerare. Cu toate acestea, instanța poate aplica o altă formulă pentru ajustarea contribuției de întreținere. Părțile pot, de asemenea, să deroge de la această formulă de ajustare prin încheierea unei convenții. În interesul copilului, instanța poate, la cererea uneia dintre părți, să decidă majorarea de drept a contribuției de întreținere în circumstanțele care urmează să fie stabilite de instanță.

În [Franta](#), cuantumul pensiei de întreținere va varia în cazul în care hotărârea, convenția de divorț sau parentală include o prevedere de indexare, adică o dispoziție dintr-un contract sau dintr-o hotărâre judecătorească menită să compenseze deprecierea monetară (sau să țină seamă de inflație) între ziua în care cererea este evaluată și ziua în care se efectuează plata, pentru a ține pasul cu modificările unui indice al prețurilor de consum. Nu este necesar să se apeleze din nou la instanța de judecată pentru reevaluarea pensiei de întreținere. Persoana care trebuie să plătească pensia de întreținere este cea care trebuie să efectueze ajustarea anuală. Aceasta trebuie să o facă în mod spontan, fără a aștepta ca creditorul obligației de întreținere să îi solicite acest lucru.

În [Lituania](#), articolul 3.208 din Codul civil stabilește că în cazul în care pensia de întreținere a fost acordată sub formă de plăți periodice, cuantumul pensiei de întreținere este indexat anual în conformitate cu procedura stabilită de guvern pentru a ține seama de inflație.

În [România](#), articolul 531 din Codul civil stabilește că pensia de întreținere stabilită într-o sumă fixă se indexează de drept, trimestrial, în funcție de rata inflației.

În [Spania](#), hotărârea judecătorească prin care se stabilește cuantumul pensiei de întreținere trebuie să prevadă modalitățile de actualizare a acesteia în viitor. Această actualizare se efectuează automat, odată cu scurgerea timpului, și trebuie aplicată de către persoana responsabilă de efectuarea plăților. În cazul în care debitorul obligației de întreținere nu actualizează cuantumul plăților aferente pensiei de întreținere, actualizarea va fi efectuată de către instanță, în urma unei solicitări din partea creditorului obligației de întreținere.

În [Suedia](#), plățile reprezentând pensie de întreținere sunt indexate pentru a garanta că își mențin valoarea inițială. Indicele reflectă variațiile valorii prețurilor de bază în funcție de Codul asigurărilor sociale (*socialförsäkringsbalken*), cu excepția cazului în care se menționează altfel cu privire la indexare în hotărârea judecătorească sau în acordul de stabilire a pensiei de întreținere. Agenția de asigurări sociale hotărăște în fiecare an dacă pensia de întreținere trebuie să fie modificată și, în caz afirmativ, cu ce procent. Modificarea, care este efectuată, în mod obișnuit, la data de 1 februarie, se aplică pensiei de întreținere care a fost stabilită înainte de data de 1 noiembrie a anului precedent.

În [Slovenia](#), articolul 198 din Codul familiei stabilește că pensia de întreținere stabilită prin titlul executoriu se ajustează anual în conformitate cu indicele prețurilor de consum pentru Republica Slovenia. Ajustarea se efectuează în luna ianuarie, luând în considerare creșterea cumulată a prețurilor de consum din luna în care pensia de întreținere a fost stabilită sau ajustată ultima dată. Coeficientul de ajustare a pensiei de întreținere este publicat de Ministerul Muncii, Familiei, Afacerilor Sociale și Egalității de Șanse în Monitorul Oficial al Republicii Slovenia. Tranzacția judiciară, hotărârea

judecătorească definitivă sau actul notarial executoriu privind pensia de întreținere trebuie trimise de instanță sau de notar centrului de asistență socială competent, cu excepția cazului în care s-a convenit o metodă de reconciliere mai favorabilă pentru beneficiar. Centrul de asistență socială informează în scris beneficiarul și debitorul de fiecare dată când pensia de întreținere este ajustată și cu privire la noul quantum al pensiei de întreținere. Această notificare, împreună cu o tranzacție judiciară, o hotărâre judecătorească definitivă sau un act notarial executoriu, constituie un titlu executoriu.

În **Ungaria**, articolul 4:207 din Codul civil stabilește că pensia de întreținere trebuie să fie stabilită într-un quantum fix. Hotărârea instanței poate stipula că pensia de întreținere se modifică anual, începând cu data de 1 februarie a anului următor, în funcție de rata de creștere a indicelui mediu anual al prețurilor de consum pentru anul precedent, publicat de Oficiul Central de Statistică - fără nicio măsură specială.

În baza celor menționate, Ministerul Muncii și Protecției Sociale a elaborat un mecanism prin care pensia de întreținere să țină pasul cu evoluțiile și realitățile economice ale țării.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul vine să instituie un mecanism de revalorizare de drept a pensiei de întreținere stabilită într-o sumă bănească fixă care nu poate fi mai mică decât 50% din quantumul mediei anuale pe țară a minimumului de existență atribuit categoriei de populație corespunzătoare creditorului întreținerii, stabilit de către Biroul Național de Statistică (BNS). Astfel, proiectul de lege prevede că toate pensiile de întreținere stabilite într-o sumă bănească fixă de instanța judecătorească vor ține pasul cu fluctuația valorii mediei anuale pe țară a minimumului de existență, publicat și actualizat anual de către BNS.

Articolul 108 din Codul familiei se referă la toate pensiile de întreținere în conformitate cu *Titlul IV. Obligația de întreținere dintre membrii familiei din Codul familiei nr. 1316/2000*, și nu exclusiv la pensia de întreținere pentru copil. Astfel, proiectul va produce efecte pentru toți acești subiecți, în sensul asigurării unor resurse financiare adecvate condițiilor de trai, astfel încât aceștia să poată avea acces la servicii și bunuri de bază. Din acest motiv, se consideră adecvat de utilizat în calitate de referință minimumul de existență mediu anual stabilit pentru categoria de populație corespunzătoare creditorului întreținerii, adică persoanei căreia i se va achita pensia.

Sarcina de a urmări fluctuația valorii minimumului de existență este pusă pe debitorul întreținerii, adică a persoanei care trebuie să efectueze plata. Notăm că acest fapt vine să responsabilizeze persoana care are obligația de a asigura plata pensiei de întreținere pentru copil și alți membri ai familiei care au acest drept, într-un quantum adecvat care acoperă în mod veritabil necesitățile acestora.

În practică, debitorul întreținerii poate urmări evoluția anuală pe țară a valorii minimumului de existență mediu pentru categoria de populație corespunzătoare creditorului întreținerii, făcând uz de instrumentul *online* oferit de BNS la următorul link:

https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala_04%20NIV_NIV050/NIV050090.px/?rxid=cd9139c8-a3e3-410a-b617-5a26ae1f6fae

Cu titlu de exemplu, în cazul în care pensia de întreținere pentru un copil cu vârsta de 7 ani a fost stabilită în 2022 într-o sumă bănească fixă de 1850 lei, iar minimumul de existență mediu pentru acel an stabilit de BNS pentru categoria de populație „copii în vârstă de 7-17 ani” este 2888,6 lei, în anul 2023, suma bănească fixă care va trebui achitată va fi de 2027 lei, deoarece valoarea minimumului de existență mediu pe țară a crescut cu 9,57% la 3165,1 lei pentru această categorie de populație și, corespunzător, suma bănească fixă este ajustată cu același procentaj de 9,57% pentru a ține pasul cu creșterea valorii minimumului de existență. Această metodă de calcul va permite ajustarea corespunzătoare și a sumelor fixe care depășesc quantumul maxim al minimumului de existență (exemplu de calcul:

pasul I) 3165.1 (valoarea minimumului de existență mediu pe țară nouă) – 2888,6 (valoarea minimumului de existență mediu pe țară pentru anul precedent) = 276,5 (suma cu care s-a majorat valoarea minimumului de existență mediu pe țară);

pasul II) $276,5 * 100 (\%) = 27650;$

pasul III) $27650 / 2888.6 = 9,57 (\%).$

În baza celor expuse, achitarea pensiei de întreținere în discuție se face de plin drept, fapt ce presupune că nu este necesar de intentat proceduri judiciare suplimentare pentru a solicita plata pensiei în valoarea sa actualizată, în sensul prezentului proiect de lege.

De asemenea, proiectul prevede că în cazul în care debitorul are restanțe la plata pensiei de întreținere, plata se va face conform valorii minimumului de existență aplicabile la momentul efectuării acesteia. Aceste prevederi se vor aplica pentru restanțele acumulate după intrarea în vigoare a prezentei legi, pentru a asigura previzibilitatea legii. Este necesar de specificat faptul că se va aplica valoarea

minimului de existență la momentul efectuării plății, și nu la momentul scadenței, pentru a asigura faptul că suma datorată își menține puterea de cumpărare.

Totodată, proiectul mai prevede că hotărârea instanței de judecată prin care s-a stabilit cuantumul pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă reprezintă un titlu executoriu care poate fi prezentat executorului judecătoresc din raza teritorială în care domiciliază debitorul pentru executare silită, în cazul în care debitorul nu efectuează plata pensiei în cuantumul ajustat în modul corespunzător. Posibilitatea recurgerii direct la serviciile executorului judecătoresc va preveni situația în care creditorul să fie impus să recurgă la proceduri judiciare pentru a solicita ajustarea pensiei, în sensul prezentului proiect de lege. Prevederile prezentului proiect de lege vor fi aplicate în coroborare cu prevederile *Codului de executare* și ale *Codului de procedură civilă*.

La articolul II, proiectul de lege stabilește că aceasta va intra în vigoare la expirarea termenului de o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Acest termen este necesar, astfel încât subiecții de drept să beneficieze de un timp rezonabil pentru a se familiariza cu prevederile noi. De asemenea, acest articol stabilește că pensiile de întreținere stabilite într-o sumă bănească fixă până la intrarea în vigoare a prezentei legi vor fi ajustate corespunzător creșterii procentuale a valorii mediei anuale a minimului de existență, calculat de BNS. Această prevedere vine să clarifice situația acestei categorii de pensii, pentru a evita orice interpretare eronată.

Astfel, cu titlu de exemplu, în cazul unei pensii de întreținere stabilită în 2020 într-o sumă bănească fixă de 1300 lei, an în care minimul de existență mediu stabilit de BNS pentru categoria de populație „copii în vârstă de 7-17 ani” era de 2262,8 lei, în 2024, suma pensiei va fi ajustată cu 39,87%, deoarece minimul de existență a crescut din 2020 până în 2024 cu 39,87%, până la 3165,1 lei. Astfel, suma pensiei de întreținere care va trebui achitată pentru 2024 va fi de 1818.31 lei.

Totodată, restanțele la plata pensiei de întreținere acumulate până la data intrării în vigoare a prezentei legi nu se supun ajustării. Acest fapt reiese din necesitatea asigurării previzibilității legii și respectării caracterului neretroactiv al legii civile.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Potrivit hotărârii Curții Constituționale nr. 23 din 15 octombrie 2024, statul trebuie să înlăture omisiunea legislativă ce ține de reglementarea unui mecanism de indexare a pensiei de întreținere pentru copil stabilită sub forma unei sume fixe. În acest sens, opțiuni alternative la prezentul proiect de lege nu sunt, or instituțiile statului au obligația de a da efect hotărârilor Curții Constituționale, cu respectarea principiului loialității constituționale.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Ținând cont de faptul că cuantumul pensiei de întreținere va fi ajustat în mod previzibil și regulat, numărul litigiilor dintre părinți și alți membri ai familiei va scădea semnificativ, ceea ce duce la diminuarea costurilor juridice și administrative suportate de instituțiile publice implicate.

În special, pensia de întreținere actualizată conform valorii minimului de existență mediu pe țară stabilit de BNS anual pentru categoria de populație corespunzătoare creditorului întreținerii va asigura satisfacerea constantă a nevoilor copiilor și ale altor membri ai familiei, contribuind la diminuarea problemelor asociate sărăciei, cum ar fi sănătatea precară sau accesul limitat la educație. Privind mai larg, pe termen lung, acest fapt va conduce la reducerea costurilor pentru serviciile publice de sănătate, educație și asistență socială. Politicile care reflectă condițiile economice actuale arată că sectorul public este receptiv și flexibil.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Punerea în aplicare a prevederilor acestei legi nu implică costuri suplimentare pentru bugetul de stat în comparație cu cele existente. Din contra, proiectul de lege va contribui la reducerea cheltuielilor publice, având în vedere că, în prezent, mulți părinți apelează la instanțele de judecată cu solicitări de indexare a pensiei de întreținere, invocând fluctuațiile prețurilor de consum și creșterea ratei inflației, fără a beneficia de o procedură clară sau predictibilă și de criterii bine definite. Proiectul propus are ca scop stabilirea explicită a procedurii și a criteriilor, ceea ce va duce la eliminarea acestor cereri în instanță.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Nu este aplicabil.

4.4. Impactul social

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Beneficiarii primari sunt copiii, care vor beneficia de o acoperire adecvată a cheltuielilor suportate în legătură cu creșterea și dezvoltarea lor. Totuși, prevederile articolului 108 se referă la toți creditorii obligației de întreținere, în conformitate cu prevederile *Titlului IV. Obligația de întreținere dintre membrii familiei din Codul familiei nr. 1316/2000*. Astfel, proiectul va produce efecte pentru toți acești subiecți, în sensul asigurării unor resurse financiare adecvate condițiilor de trai, astfel încât aceștia să poată avea acces la servicii și bunuri de bază. Or, actualmente întâlnim situații în care cuantumul pensiei de întreținere a rămas neschimbat pentru o perioadă îndelungată, ceea ce face că acest cuantum să nu corespundă realităților la zi.

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Proiectul de lege va garanta că pensia de întreținere va fi ajustată corespunzător și adaptată realităților economice ale statului, corespunzător creșterii valorii minimului de existență mediu pe țară. În acest sens, aceste pensii își vor menține puterea de cumpărare, asigurând astfel satisfacerea continuă a nevoilor persoanei căreia i se datorează întreținerea, în special ale copilului, în ciuda creșterii costurilor de trai. Acest lucru contribuie la accesul efectiv la bunuri esențiale, cum ar fi alimente, îmbrăcăminte, educație și servicii medicale.

În special, actualizarea pensiei de întreținere previne erodarea veniturilor reale, reducând riscul ca părinții în a căror grijă se află copiii, precum și aceștia din urmă să ajungă în prag de sărăcie odată cu creșterea cheltuielilor. Un sprijin financiar stabil promovează bunăstarea și dezvoltarea sănătoasă a copilului, iar alinierea pensiei de întreținere la minimul de existență crește șansele ca acesta să beneficieze de condiții favorabile pentru o dezvoltare armonioasă.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Nu este aplicabil.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În vederea respectării prevederilor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, proiectul de lege și pachetul de acte aferent au fost plasate spre consultare publică pe portalul www.particip.gov.md. Acestea pot fi accesate la următorul link: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/13578

De asemenea, în procesul de avizare și consultare publică a proiectului de lege, desfășurat în două runde, a participat un număr de 6 instituții de stat (Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor, Curtea Supremă de Justiție, Centrul Național Anticorupție, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești și Biroul Național de Statistică) și o organizație a societății civile, acest fapt fiind reflectat în tabelul de sinteză a obiecțiilor și propunerilor.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul a fost supus expertizei de către Ministerul Justiției și Centrul Național Anticorupție.

Potrivit concluziilor expertizei anticorupție, în procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate de prevederile articolului 8 lit. a)-d) al Legii nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional.

Nota de fundamentare a proiectului a fost întocmită cu respectarea exigențelor de tehnică legislativă statuate de prevederile articolului 30 lit. a)-f) al Legii cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017.

Implementarea prevederilor propuse, poate contribui la realizarea interesului public vizat de proiect, fapt care nu este detrimentul interesului public general (în sensul prevăzut de Legea integrității nr. 82 din 25 mai 2017).

În privința expertizei Ministerului Justiției, acesta din urmă a menționat lipsa obiecțiilor de ordin conceptual analizând fondul fondul intervențiilor preconizate corelativ cu constatările Curții Constituționale, reflectate în Hotărârea nr. 23 din 15.11.2024. În ceea ce privește calitatea actului normativ, redacția proiectului corespunde prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul de lege prevede modificarea textului articolului 108 din *Codul familiei nr. 1316/2000*, astfel încât să dea efect și să corespundă raționamentelor hotărârii Curții Constituționale nr. 23 din 15

octombrie 2023 privind excepția de neconstituționalitate a unui text din articolul 108 din Codul familiei (omisiunea de a indexa pensia de întreținere stabilită sub forma unei sume fixe).

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Proiectul de lege nu implică careva măsuri specifice pentru a asigura implementarea prevederilor acesteia.

Secretar de Stat

Vasile CUȘCA

SINTEZA
la proiectul de lege pentru modificarea
articolului 108 din Codul familiei al Republicii Moldova nr. 1316/2000
(număr unic 1121/MMPS/2024)

Participantul la avizare, consultare publică, expertizare	Nr. crt.	Conținutul obiecției, propunerii, recomandării, concluziei	Argumentarea autorului proiectului
<i>Avizare și consultare publică</i>			
Ministerul Justiției <i>(nr. 04/2-360 din 13.01.2025)</i>	1.	Comunică lipsa obiecțiilor de ordin conceptual.	Se acceptă.
Biroul Național de Statistică <i>(nr. 19-18/1 din 10.01.2025)</i>	2.	Comunică următoarele două propuneri: - La aliniatul (1): de ajustat sintagma „stabilit categoriei de populație corespunzătoare”, cu sintagma „calculat pentru categoria de populație corespunzătoare”; - La aliniatul (2): de ajustat sintagma „stabilit de Biroul Național de Statistică”, cu sintagma „calculat de Biroul Național de Statistică”.	Se acceptă. Se acceptă.
Ministerul Finanțelor <i>(nr. 07/2-03/155/26 din 16.01.2025)</i>	3.	Comunică următoarele propuneri și obiecții: Autorul propune ca hotărârile instanțelor judecătorești pronunțate doar în baza art. 108, să constituie titluri executorii, nefiind acoperite și alte hotărâri judecătorești, prin care s-a dispus încasarea pensiei de întreținere în cotă procentuală din salariu și/sau alte venituri. Urmează a fi completat art. 11 din Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004, fiind indicat că constituie documente executorii hotărârile date de instanțele de judecată în cauzele privind încasarea pensiei de întreținere.	Nu se acceptă. Prezenta recomandare nu se încadrează în limita competenței funcționale a Ministerului Finanțelor, precum și faptul că propunerea înaintată nu corespunde scopului urmărit de autor care prevede identificarea soluțiilor pentru executarea Hotărârii nr. 23 din 15 noiembrie 2024 a Curții Constituționale. Totodată, menționăm că, Guvernul a aprobat un proiect de lege privind modificarea unor acte normative, care are ca scop îmbunătățirea mecanismului de executare benevolă a documentelor executorii și reducerea cheltuielilor suportate de cetățeni cu ocazia inițierii unor proceduri de executare silită. Printre altele, proiectul urmărește implementarea considerentelor Hotărârii Curții Constituționale nr. 39 din 14.12.2017 privind

			<p>excepția de neconstituționalitate a articolelor 15 alin. (2) lit. d) și 38 alin. (4) lit. f) din Codul de executare al Republicii Moldova.</p> <p>A se vedea în special articolul 15¹. <i>Prezentarea documentului executoriu privind urmărirea plăților periodice spre executare</i> din proiectul menționat și fundamentarea corespunzătoare din Notă. Aceste prevederi noi, corelate cu prevederile articolului 256 din Codul de procedură civilă, stabilesc caracterul executoriu al hotărârilor pronunțate în domeniul pensiilor de întreținere.</p>
<p>Curtea Supremă de Justiție (nr. 925 din 30.12.2024)</p>	4.	<p>Comunică următoarele:</p> <p>- Proiectul propus, în esență, nu vine să ajusteze cadrul legal existent la raționamentele hotărârii Curții Constituționale nr. 23 din 15 octombrie 2024 și nu rezolvă problema constatată de către Curte care se rezumă la lipsa unui mecanism de indexare a pensiilor de întreținere stabilite în sumă bănească fixă.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Potrivit Curții Constituționale, „<i>scopul indexării stabilite de articolul 108 din Codul familiei reprezintă o actualizare periodică a mărimii pensiilor de întreținere stabilite de instanța de judecată care să corespundă cerințelor și realităților economice</i>”.</p> <p>De asemenea, Curtea a reținut că „<i>în prezent, nu există un cadru legal care să reglementeze modul de indexare a pensiilor pentru întreținerea copiilor stabilite printr-o hotărâre judecătorească sub forma unei sume fixe. Această omisiune de reglementare face ca pensia de întreținere a copilului minor în sumă fixă să rămână aceeași, iar peste ani valoarea acesteia să nu corespundă realităților economice și cerințelor de întreținere a copiilor.</i>”</p> <p>Astfel, raționamentul Curții constă în faptul că quantumul/ suma pensiei de întreținere trebuie să țină pasul cu evoluțiile realităților economice și cerințelor de întreținere a copiilor și să fie actualizată în mod corespunzător.</p> <p>Redacția propusă, având ca referință minimumul de existență, vine să asigure o protecție financiară mai sporită decât o referință raportată la rata medie anuală a inflației, asigurând, astfel, respectarea principiului interesului superior al copilului.</p> <p>Faptul că cuvântul „indexare” nu se regăsește în textul proiectului de lege nu înseamnă că suma pensiei nu este actualizată, or din redacția textului de lege este clar că suma este actualizată anual, iar un exemplu în sensul dat este indicat în Nota de fundamentare.</p> <p>Astfel, reținem că proiectul de lege, în redacția propusă de MMPS, oferă efect deplin hotărârii Curții Constituționale menționate.</p>

	<p>- Propune următoarea redacție a normei: <i>„Articolul 108. Indexarea pensiei de întreținere. (1) Pensia de întreținere, stabilită de instanța judecătorească într-o sumă bănească fixă, se indexează anual. (2) Coeficientul de indexare constituie rata medie anuală a inflației stabilită de Biroul Național de Statistică. (3) În cazul încasării pensiei de întreținere în sumă bănească fixă, indexarea acesteia se dispune de către executorul judecătoresc, din oficiu, pe calea executării silite. (4) În cazul în care debitorul întreținerii nu efectuează plata pensiei în ordinea prevăzută la alin. (1) și (2), creditorul se poate adresa executorului judecătoresc, în condițiile legii.”</i></p> <p>- Redacția normei propusă mai sus, impune modificarea articolelor 22, 24 și 114 din Codul de executare.</p>	<p>Nu se acceptă. Considerăm inoportun de atribuit executorului judecătoresc responsabilitatea indexării pensiei de întreținere în toate cazurile. Este necesar implicarea acestuia pe calea executării silite doar atunci când plata pensiei de întreținere nu este efectuată în mod benevol, în valoarea ei actualizată conform fluctuației minimului de existență. De asemenea, menționăm că s-a optat pentru reglementarea unei sume de cel puțin 50% din quantumul minimului de existență pentru a stabili o garanție cu privire la suma pensiei de întreținere, instituind un prag minim, capabil să-i asigure copilului un nivel decent de trai și dezvoltare. Prin urmare, considerăm formula propusă de MMPS mai adecvată scopului urmărit, <i>i.e.</i> ocrotirea drepturilor copiilor în situația în care părinții locuiesc separat.</p> <p>Nu se acceptă. A se vedea raționamentul expus mai sus.</p>
<p>Uniunea Executorilor Judecătorești din Moldova <i>(nr. 22 din 13.01.2025)</i></p>	<p>5. Comunică următoarele propuneri și obiecții:</p> <p>- Proiectul nu oferă claritate cu privire la autoritatea sau persoana responsabilă pentru executarea recalculării anuale a quantumului pensiei de întreținere, dat fiind faptul că în proiect este expres indicat că nu se va pronunța o nouă hotărâre;</p> <p>- Proiectul nu oferă soluții pentru pensiile de întreținere calculate în quantum mai mic decât 1/2 din quantumul minimului de existență, cât și pentru cele stabilite anterior în sumă fixă;</p>	<p>Nu se acceptă. Potrivit Notei de fundamentare la proiect, executarea recalculării anuale îi va reveni debitorului întreținerii. În cazul în care recalcularea nu este efectuată benevol, creditorul se poate adresa executorului judecătoresc, conform prevederilor proiectului de lege.</p> <p>Nu se acceptă. Prevederile noi se vor aplica pentru viitor. În cazul pensiilor fixate până la data intrării în vigoare a prezentei legi într-un quantum mai mic decât 50% din quantumul minimului de existență, persoana se poate adresa instanței de judecată pentru a solicita recalcularea pensiei conform noilor prevederi. Totodată, ajustarea pensiei de întreținere stabilite anterior în sumă fixă se va face în baza</p>

- Proiectul nu oferă soluții pentru cazurile ce țin de aplicarea și calcularea pentru perioada în care documentul executoriu nu se află în executare în limita termenului de prescripție prevăzut de art. 16 din Codul de executare;

- Proiectul nu oferă soluții pentru indexarea sumelor fixe dispuse spre încasare prin contract încheiat între creditorul și debitorul întreținerii în temeiul Legii privind procedura notarială nr. 246 din 15.11.2018;

- Includerea unei prevederi exprese potrivit căreia instanța de judecată va include în textul hotărârii anume cota procentuală din cuantumului minimului de existență (în locul indicării unei sume fixe) în vedere asigurării unei recalculări ulterioare corect;

prevederilor prezentei legi, în baza fluctuației mediei anuale a minimului de existență.

Nu se acceptă.

Prevederile prezentei legi se vor aplica în coroborare cu prevederile Codului de executare. Inclusiv în materia termenului de prescripție. În acest sens, termenul prevăzut de articolul 16 din Cod, *i.e.* 3 ani aplicat fiecărei plăți periodice în parte, reprezintă un mecanism esențial de responsabilizare a creditorului întreținerii. Acesta are la dispoziție instrumentele prevăzute de Codul de executare pentru a asigura încasarea la timp a obligațiilor, în beneficiul copilului. Necesitatea asigurării pensiei de întreținere în mod constant derivă din faptul că aceasta acoperă nevoile zilnice ale copilului și contribuie la o dezvoltare armonioasă, garantându-i stabilitatea și bunăstarea pe parcursul perioadei de creștere.

Nu se acceptă.

Contractul dintre creditorul și debitorul întreținerii constituie un acord privat încheiat între părți (**agreat de comun**). În situația neexecutării obligațiilor asumate, fiecare parte are dreptul de a apela la căile legale disponibile pentru a solicita executarea, modificarea sau rezilierea contractului cu ajungerea, ulterior, la un alt consens. Această situație trebuie privită în mod distinct de situația în care pensia de întreținere este stabilită de instanța de judecată într-o sumă bănească fixă care nu are la bază acordul ambelor părți.

Se acceptă parțial.

Această recomandare ține de aplicarea legii. Totuși, pentru a asigura o implementare adecvată a prevederilor, a fost inclus în prezentul proiect de lege și Nota de fundamentare faptul că recalcularea se va face în funcție de creșterea procentuală a valorii mediei anuale a minimului de existență. Cifra de 50% prevăzută la articolul 108 alin. (1) constituie o garanție și un prag minim astfel încât pensia de întreținere să reprezinte o sumă suficient de adecvată pentru creșterea și dezvoltarea copilului.

- Proiectul nu oferă soluții pentru situațiile când întreținerea lunară e stabilită proporțional veniturilor debitorului întreținerii;

- Instrumentul online oferit de Biroul Național de Statistică oferă informații privind cuantumul minimului de existență doar pentru perioada 2019-2024. Astfel, în situația unui creditor – beneficiar al pensiei de întreținere care a obținut hotărârea judecătorească în 2019, aplicarea mecanismului instituit prin proiect nu ar fi posibilă - or, nu s-ar putea stabili cât constituia suma dispusă în 2019 raportat la minimul de existență din anul precedent - adică 2018;

- Este inechitabil ca cuantumul pensiei de întreținere încasat să fie calculat proporțional minimului de existență valabil pentru un an în urmă – ar fi de reflectat asupra posibilității actualizării la zi;

- Este necesar să se reglementeze că pentru sumele restante se va aplica cuantumul minimului de existență valabil la data efectuării plăților - exact cum este reglementat de Codul de executare pentru debitorii ce nu dispun de venituri confirmate;

Nu se acceptă.

În situația în care pensia de întreținere este stabilită sub forma unei cote proporționale din veniturile debitorului, cuantumul datorat creditorului variază în funcție de venitul realizat de debitor. Astfel, pensia de întreținere se ajustează automat în raport cu fluctuațiile veniturilor, menținând o corelație directă între obligația de plată și capacitatea financiară a debitorului. În acest sens, situația este diferită în cazul pensiilor stabilite într-o sumă bănească fixă care, până la prezenta intervenție legislativă, nu variaua și nu se actualizau în baza vreunui criteriu.

Nu se acceptă.

Pentru debitorul întreținerii care achită pensia de întreținere și o ajustează corespunzător în mod benevol, Biroul Național de Statistică oferă astfel de informații prin intermediul aceluiași instrument online ușor de utilizat pentru [perioada 2013-2018](#) și [perioada 2001-2012](#). Totodată, în cazul în care ajustarea este făcută pe cale silită prin intermediul executorului judecătoresc, acesta poate obține informația cu privire la cuantumul minimului de existență, în mod oficial, printr-un demers adresat către Biroul Național de Statistică.

Nu se acceptă.

Biroul Național de Statistică stabilește minimul de existență pentru anul precedent. Astfel, cu titlu de exemplu, în 2025 Biroul publică minimul de existență pentru anul 2024. Din acest motiv, s-a optat pentru formularea inclusă în prezentul proiect de lege.

Nu se acceptă.

Prevederile prezentei legi se vor aplica pentru viitor, fără a avea efect retroactiv asupra sumelor restante.

	<p>- În proiect nu este identificat cine va suporta costurile de efectuare a acestui calcul, or, Hotărârea Guvernului nr. 886 din 23.09.2010 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de determinare a mărimii taxelor pentru efectuarea actelor executorului judecătoresc și a spezelor procedurii de executare nu oferă remunerare pentru executarea acestui exercițiu;</p> <p>- Proiectul nu conține dispoziții finale și tranzitorii ce creează incertitudine în modul și termenele de aplicare a prevederilor noi;</p> <p>- Proiectul nu prevede mecanisme pentru aplicarea prevederilor articolului propus spre modificare prin prisma prevederilor Hotărârii Curții Constituționale nr. 39 din 14.12.2017 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 15 alin. (2) lit. d) și 38 alin. (4) lit. f) din Codul de executare al Republicii Moldova.</p>	<p>Nu se acceptă. Acest aspect depășește scopul prezentului proiect de lege și ține de domeniul de competență a UNEJ, care poate solicita ajustarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 886/2010 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de determinare a mărimii taxelor pentru efectuarea actelor executorului judecătoresc și a spezelor procedurii de executare.</p> <p>Se acceptă. Articolul II din prezentul proiect a fost modificat. Legea urmează a intra în vigoare la împlinirea unui termen de o lună de la publicarea acesteia în Monitorul Oficial.</p> <p>Nu se acceptă. Potrivit Notei de fundamentare la proiect, se poate recurge la executare silită prin intermediul executorului judecătoresc doar în cazul în care plata actualizată anual nu este efectuată de debitor în mod benevol. Mai mult, chiar și articolul 108 alin. (3) din prezentul proiect de lege stabilește că „<i>În cazul în care debitorul întreținerii nu efectuează plata pensiei în cuantumul stabilit, creditorul se poate adresa executorului judecătoresc din raza teritorială în care domiciliază debitorul pentru executarea silită a hotărârii.</i>” Aceste prevederi vor fi aplicate în coroborare cu noile reglementări care vor fi incluse în Codul de executare prin proiectul de lege aprobat de Guvern care vine, printre altele, să implementeze Hotărârea Curții Constituționale nr. 39 din 14.12.2017.</p>
<p>Centrul Parteneriat Pentru Dezvoltare (CPD) <i>(din 15.01.2025)</i></p>	<p>6. Comunică următoarele recomandări:</p> <p>- Analiza posibilității extinderii indexării și pentru pensiile stabilite în cote, pentru a evita discriminări între creditori și a descuraja practica salariilor „în plic”. Practicile prin care unii debitori își ascund veniturile (ex. salarii neoficiale) pot submina dreptul real la întreținere al copilului;</p>	<p>În situația în care pensia de întreținere este stabilită sub forma unei cote proporționale din veniturile debitorului, cuantumul datorat creditorului variază în funcție de venitul realizat de debitor. Astfel, pensia de întreținere se ajustează automat în raport cu fluctuațiile veniturilor, menținând o corelație directă între obligația de plată și capacitatea financiară a debitorului. În acest sens, situația este diferită în cazul pensiilor stabilite într-o sumă bănească fixă, care</p>

- Este necesar ca noul text legal să vizeze și pensiile stabilite prin contract notarial, astfel încât să fie asigurată revalorizarea automată, fără proceduri suplimentare;

- Redenumirea articolului 108 propus în proiectul de lege în „Adaptarea de drept a pensiilor de întreținere la cuantumul minim de existență”, pentru a evita confuzia cu alte prevederi despre „cuantumul pensiei” stabilite la articolele 75, 84, 91 și 95 din Codul familiei.

până la prezenta intervenție nu variau și nu se actualizau în baza vreunui criteriu.

În practică, există situații în care părintele nu-și declară în totalitate veniturile, în special din cauza faptului că lucrează în mod neoficial sau „la negru”. Astfel, autoritățile de stat, inclusiv autoritatea fiscală, nu dispune de informații oficiale pentru a demonstra veniturile reale ale persoanei. Acest fapt conduce la o stabilire a unei pensii de întreținere mai mici decât ar fi trebuit să fie în realitate, reieșind din datele și informațiile oficiale pe care le are la dispoziție instanța de judecată despre veniturile părintelui/soțului. Practicile existente cu privire la ascunderea veniturilor este întâlnită în multe alte țări la nivel european, iar soluțiile variază de la stat la stat.

În acest sens, sunt necesare consultări extinse pentru a identifica soluții adecvate, or un consens la nivel internațional și la nivel de practici întâlnite nu există. Eventualele soluții identificate vor face obiectul unei proceduri de legiferare separată.

Contractul dintre creditorul și debitorul întreținerii constituie un acord privat încheiat între părți (**agreat de comun**). În situația neexecutării obligațiilor asumate, fiecare parte are dreptul de a apela la căile legale disponibile pentru a solicita executarea, modificarea sau rezilierea contractului cu ajungerea, ulterior, la un alt consens. Această situație trebuie privită în mod distinct de situația în care pensia de întreținere este stabilită de instanța de judecată într-o sumă bănească fixă, care nu are la bază acordul ambelor părți.

Conținutul normei propuse de autor la articolul 108 face imposibilă confuzia cu prevederile articolelor 75, 84, 91 și 95 din Codul familiei care reglementează alte aspecte.

Avizare și consultare publică repetată

Avizare și consultare publică repetată			
Biroul Național de Statistică <i>(nr. 19-18/13 din 10.02.2025)</i>	1.	Comunică lipsa obiecțiilor și propunerilor.	Se acceptă.
Ministerul Finanțelor <i>(nr. 07/2-17/53 din 21.02.2025)</i>	2.	<p>Comunică lipsa obiecțiilor.</p> <p>- Cu titlu de opinie, urmează a se stabili o regulă unică, potrivit căreia toate hotărârile judecătorești privind încasarea pensiei de întreținere constituie sau nu documente executorii. Mai mult ca atât, nu este clară motivația/temeinicia conform căreia hotărârile judecătorești privind încasarea pensiei de întreținere în baza articolului 108 din <i>Codul familiei nr. 1316/2000</i> trebuie să constituie titlu executoriu, iar cele pronunțate în baza articolului 75 din același act normativ – nu trebuie să comporte aceeași semnificație.</p> <p>- Prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 23/2024 nu s-a stabilit că hotărârile judecătorești, pronunțate în baza articolului 108 din <i>Codul familiei nr. 1316/2000</i>, trebuie să constituie document executoriu.</p> <p>- Neacceptarea obiecției de a modifica articolul 11 din <i>Codul de executare nr. 443/2004</i>, ar putea să atragă după sine refuzul executorilor judecătorești de a primi spre executare hotărârile judecătorești,</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Articolul 255 din Codul de procedură civilă stabilește că „hotărârea judecătorească se execută, în modul stabilit de lege, după ce rămâne definitivă, cu excepția cazurilor de executare imediată după pronunțare”. Articolul 256 din același Cod stabilește că „urmează a fi executate imediat ordonanța sau hotărârea judecătorească prin care pârâtul este obligat la plata: a) pensiei de întreținere (...)”. Codul de executare conține mai multe articole care denotă caracterul executoriu al hotărârilor judecătorești în privința pensiilor de întreținere. Astfel, calitatea de document executoriu a hotărârii judecătorești este clarificată atât de Codul de procedură civilă, cât și de Codul de executare, fapt accentuat și de UNEJ în avizul prezentat. Raționamentul de a prevedea expres faptul că hotărârea pronunțată în baza articolului 108 din Codul de procedură civilă este executorie este de a preveni eventuale interpretări eronate în aplicarea normei, și asigurarea faptului că nu se va recurge la proceduri legale pentru a dezbate acest subiect în mod inutil, fapt care ar implica cheltuieli, timp îndelungat de judecare și supraîncărcarea instanțelor de judecată, problemă remarcată și de Curtea Constituțională.</p> <p>A se vedea raționamentul de mai sus.</p> <p>A se vedea raționamentul de mai sus.</p>

		<p>deoarece articolul respectiv prevede lista exhaustivă a documentelor executorii, printre care nefiind regăsite hotărârile judecătorești privind încasarea pensiei de întreținere.</p>	
<p>Curtea Supremă de Justiție (nr. 72 din 11.02.2025)</p>	<p>3.</p>	<p>Comunică următoarele:</p> <p>- Autorul apelează la „minimul de existență” în calitate de indicator minim pentru stabilirea pensiei de întreținere în sumă bănească fixă (art. 76 din Codul familiei nu face referire la minimul de existență), deși Curtea Constituțională nu a abordat problema criteriilor care determină cuantumul pensiei respective, însă a stabilit omisiunea de reglementare a unui mecanism de indexare a pensiei de întreținere a copilului stabilită în sumă fixă. Curtea a declarat neconstituțională norma vizată în măsura în care nu reglementează „cazurile și modul stabilit de lege”.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Curtea Constituțională a abordat faptul că nu sunt reglementate „cazurile și modul stabilit de lege” în privința indexării pensiilor de întreținere stabilite într-o sumă bănească fixă. În acest sens, Curtea a constatat că există omisiunea legislativă de a reglementa un mecanism de indexare a pensiei de întreținere a copilului stabilită într-o sumă bănească fixă.</p> <p>Astfel, proiectul propus vine să execute această hotărâre și să stabilească faptul că toate pensiile de întreținere stabilite într-o sumă bănească fixă se vor indexa anual. Această prevedere vine, prin urmare, să reglementeze „cazurile”. De asemenea, proiectul propuse stabilește că această indexare se face corespunzător creșterii procentuale a mediei anuale a minimului de existență, calculat de Biroul Național de Statistică, iar cazul în care debitorul întreținerii nu efectuează plata pensiei în cuantumul stabilit, creditorul se poate adresa executorului judecătoresc din raza teritorială în care domiciliază debitorul pentru executarea silită a hotărârii. Aceste prevederi reglementează „modul stabilit de lege”.</p> <p>De vreme ce autorul execută hotărârea Curții Constituționale, acesta vine, de asemenea, să utilizeze această oportunitate pentru a îmbunătăți cadrul legal, astfel încât să fie asigurat interesul superior al copilului prin stabilirea unui prag minim în raport cu suma pensiei de întreținere datorară copilului. În acest sens, menționăm că Curtea Constituțională a declarat neconstituțională norma contestată din cauza existenței unei omisiuni de reglementare, însă acest fapt nu împiedică în niciun fel posibilitatea de a ajusta norma pe alte aspecte, atât timp cât nu intră în contradicție cu jurisprudența Curții. Autorul a urmărit evitarea unei executări formaliste a hotărârii Curții, urmând o cauză nobilă de a asigura dezvoltarea armonioasă</p>

		<p>- Propune următoarea redacție a normei: <i>„Articolul 108. Indexarea pensiei de întreținere. (1) Pensia de întreținere, stabilită de instanța judecătorească într-o sumă bănească fixă, se indexează anual. (2) Coeficientul de indexare constituie rata medie anuală a inflației stabilită de Biroul Național de Statistică. (3) În cazul încasării pensiei de întreținere în sumă bănească fixă, indexarea acesteia se dispune de către executorul judecătoresc, din oficiu, pe calea executării silite. (4) În cazul în care debitorul întreținerii nu efectuează plata pensiei în ordinea prevăzută la alin. (1) și (2), creditorul se poate adresa executorului judecătoresc, în condițiile legii.”</i></p>	<p>a copiilor prin intermediul unei pensii de întreținere adecvate în contextul realităților economice ale statului.</p> <p>Nu se acceptă. A se vedea raționamentele expuse în prima rundă de avizare și cele de mai sus. Considerăm că proiectul propus de autor vine să asigure o protecție mai bună a interesului superior al copilului, adaptat realităților țării, decât redacția propusă de Curtea Supremă de Justiție.</p>
<p>Uniunea Executorilor Judecătorești din Moldova <i>(nr. 54 din 13.02.2025)</i></p>	4.	<p>Comunică următoarele: - Redacția articolului 108 alin. (2) din Codul familiei, propusă de proiect se referă la achitarea „corespunzătoare creșterii procentuale a mediei anuale a minimului de existență, calculate de BNS”. Autorii proiectului afirmă în sinteză că calculul și ajustarea anuală o va face debitorul însuși. Credem că autorii proiectului au o optică, spre regret, prea optimistă în privința bunei-credințe a debitorilor și maturității acestora, cât și disciplinei parentale a celor ce ajungă a fi obligați prin instanța de judecată să își întrețină propria copii. Reiterăm că proiectul nu indică autoritatea competentă la care poate apela creditorul pentru a i se oferi o recalculare, care să fie obligatoriu pentru debitor. În acest sens, considerăm necesar a preciza în articolul 108 alin. (2) din 108 Codul familiei următoarele: „În cazul ajustării cuantumului</p>	<p>Nu se acceptă. Lăsarea executării pe seama debitorului este necesară pentru a-i lăsa acestuia oportunitatea de a o face benevol, fără a recurge la serviciile executorului judecătoresc. Calcularea care se va face pentru a stabili cu cât pensia de întreținere trebuie ajustată este una simplă și exemplificată în nota de fundamentare. În acest sens, conștientizăm că, în practică, există multe situații în care debitorul nu-și onorează datoria de plată a întreținerii, dar nu considerăm adecvat de a dispune executarea hotărârii prin intermediul executorului judecătoresc <u>în toate cazurile</u>. Mai mult, notăm că și legislațiile altor state analizate nu abundă în explicații în privința elementelor de practică în implementarea prevederilor legale, lucru firesc deoarece activitatea de legiferare nu poate aborda fiecare problemă care ar putea surveni, eventual, în practică. Mai mult, exemplificarea calcului pensiei ajustate este făcută în nota de fundamentare, care este un exercițiu simplu de realizat.</p>

	<p>pensiei de întreținere plătite conform prevederilor prezentului articol sau existenței disensiunilor în privința cuantumului acesteia, oricare dintre părți se poate adresa UNEJ pentru eliberarea unui certificat de ajustarea a cuantumului pensie de întreținere”.</p> <p>- Proiectul nu oferă claritate pentru situația când documentul executoriu nu a fost pus în executare, iar ulterior se solicită intentarea procedurii de executare silită – cum urmează să se procedeze? Va efectua recalcularea cuantumului pensiei de întreținere în sumă fixă executorul judecătoresc? Pentru ce perioadă? Raportat la cuantumul aplicabil fiecărui an de când e restanța sau la cuantumul aplicabil anului de efectuare a calculului?</p> <p>- Lipsa în dispozițiile finale și tranzitorii ale proiectului a clarificărilor referitoare la documentele executorii deja emise de instanțele de judecată către data intrării în vigoare a modificărilor – or, nu întrevădem nici un motiv ca documentele emise deja de instanță să fie excluse de la aplicarea prevederilor acestui proiect și el să se aplice doar pentru viitor, după cum se indică în tabelul de sinteză.</p> <p>- Nu întrevădem rațiunea respingerii sugestiei UNEJ de a extinde prevederilor proiectului și peste contractele ce stabilesc cuantumul pensiei de întreținere - din moment ce chiar nota de fundamentare a proiectului face trimitere la</p>	<p>Se acceptă. Articolul 108 alin. (2) din proiectul propus a fost completat. În cazul în care debitorul are restanțe la plata pensiei de întreținere, plata se va face conform valorii minimului de existență aplicabile la momentul efectuării acesteia. Aceste prevederi se vor aplica pentru viitor, și nu se aplică sumelor restante care s-au acumulat până la intrarea în vigoare a prezentei legi. În cazul sumelor restante acumulate până la intrarea în vigoare a prezentei legi, acestea vor putea fi recuperate, fără a li se aplica ajustarea prevăzută la articolul 108 alin. (2) propus, în condițiile Codului de executare.</p> <p>Se acceptă parțial. Prevederile noi se vor aplica pentru viitor. Totuși, articolul II din prezentul proiect de lege a fost ajustat, pentru a prevedea că pensiile de întreținere stabilite într-o sumă bănească fixă până la intrarea în vigoare a prezentei legi vor fi ajustate corespunzător creșterii procentuale a valorii mediei anuale a minimului de existență, calculat de Biroul Național de Statistică. Restanțele la plata pensiei de întreținere acumulate până la data intrării în vigoare a prezentei legi nu vor fi supuse ajustării. Acest fapt se impune pentru a nu încălca principiul previzibilității și neretroactivității legii civile, asigurând astfel stabilitatea raporturilor juridice existente. Nota de fundamentare a fost completată pentru a explica aceste prevederi în mod mai detaliat.</p> <p>Nu se acceptă. Menționăm că contractul dintre creditorul și debitorul întreținerii constituie un acord privat încheiat între părți (agreat de comun). Părțile pot conveni în textul contractului asupra unei metode de indexare, care poate fi și mai avantajoasă decât prevederile</p>
--	--	--

		<p>practica Belgiei, Franței, Suediei, Sloveniei etc), în care mecanismul de indexare se aplică și convențiilor încheiate între părți referitor la stabilirea pensiei de întreținere. Mai mult, nu putem distinge raționamentul de ce beneficiarul pensiei de întreținere stabilite fără implicarea instanței de judecată trebuie să fie defavorizat în raport cu cel, ce are un titlu executoriu. În plus, această abordare va determina creditorii să prefere calea contencioasă de rezolvare a litigiilor de familie, din motiv că cea amiabilă îi dezavantajează.</p> <p>- Nu se poate distinge utilitatea și rostul din articolul 108 alin. (3) din Codul familiei – or, calitatea de document executoriu a hotărârii judecătorești e clarificată atât de Codul de procedură civilă, cât și de Codul de executare, iar modul de punere în executare a acestora este reglementat detaliat de Codul de executare.</p>	<p>proiectului propus. Mai mult, potrivit articolului 94 din Codul familiei, „contractul privind plata pensiei de întreținere se încheie, se execută, se modifică, se reziliază și se declară nul în conformitate cu normele Codului civil.” Astfel, nu se consideră oportun de prevăzut contractul privind plata pensiei de întreținere, în sensul articolului 108 propus, întrucât acesta își are particularitățile sale, diferite decât hotărârea instanței de judecată.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Calitatea de document executoriu este, într-adevăr, clarificată atât în Codul de procedură civilă, cât și în Codul de executare. Totuși, alin. (3) vine să reglementeze faptul că dacă plata nu este făcută în mod benevol, creditorul poate recurge la serviciile executorului judecătoresc în mod direct, fără a fi nevoie să mai recurgă la proceduri judiciare suplimentare. Aceste prevederi sunt necesare a preveni eventuale interpretări eronate în aplicarea normei, și asigurarea faptului că nu se va recurge la proceduri legale pentru a dezbate acest subiect în mod inutil, fapt care ar implica cheltuieli, timp îndelungat de judecare și supraîncărcarea instanțelor de judecată.</p>
Expertizare			
Ministerul Justiției (nr. 04/2-1497 din 13.02.2025)	1.	Comunică lipsa obiecțiilor de ordin conceptual.	Se acceptă.
Centrul Național Anticorupție (nr. ELO25/10345 din 17.02.2025)	2.	Comunică lipsa obiecțiilor și recomandărilor.	Se acceptă.